

טועמיה

טעמי הלב

מרבין בשמחה...

הנה הנה מגיע הימים השמחים, ימים של התרוממות לעילא ולעילא... עבודת השמחה נתעטר בכתר מלכות, לשמש למנהיג הראשי במערכת העבודה הכללית, אשר בנוסף על מקומה המכובדת בכל השנה שמשמשת השמחה של מצוה לעבודה נפלאה, וכלשון הרמב"ם (בהל' לולב): השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת הא-ל שצוה בהן, עבודה גדולה היא - בחודש אדר מקבלת השמחה משמעות אחרת, מחודשת לגמרי, להתעלה בכל תנועותיו ועשיותיו בשפע מרובה של שמחה ואהבה, בלב בוחר אהבת ה', השמח בחלקו הגדול להיות מעבדיו המשמשים את קוניהם בחילא יתיר - ליהודים היתה אורה ושמחה...

במעלת השמחה אין מן הצורך להוכיח את השפעתו המרובה על האדם וסביביו, דברי חז"ל וספריהם מרבים מאד מאד להפליאה, עד שקבעו דתכלית דביקות בו ית' תלוי בה - עוז וחזוה במקומו... והיא הכח הפלא של הבריאה המאפשרת את האדם לעבור בכל מצבי חייו, מבלי להיות נאבד באורך הדרך, כמ"ש ב'תורת אבות': בערוב ימיו אמר הרה"ק ר' משה מקוברין ז"ע, הנה נא זקנתי וכו', הריני אומר לכם ומזהיר אתכם, אם תהיו שרויים תמיד בשמחה יעזור לכם השי"ת בכל מיני מצבים, ובאם לאו, מי יודע מה יהיה סופכם... וכן הגר"א (משלי יח, יד) קובע: כשהאיש תמיד בשמחה, אף שתבוא עליו מחלה, בשמחתו יבטלנה.

ובפרט בעניני עבודת ה', אי אפשר לקדם אפילו כל שהוא מבלי תנועת השמחה, כמ"ש בספר חרדים (הקדמה): גילה הרב החסיד המקובל מהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו, שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש, בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית. השמחה היא המאיר למחשבת האדם ולבו, להיות לו את ההרחבה לצעוד בנתיבות העליה, להקדים בהצלחות ממשיות לאין ערוך.

וביותר, האדם באשר הוא שם, הוא מכונה של שמחה, המובילה את האור והחיות בהבריאה כולה, להיות משמעת מיוחדת לכל הנבראים העליונים ותחתונים, והוא המאפשר את הדירה בתחתונים, להיות לו לה' ית' את הד' אמות של אור בתוך עולם החשוק, ובה דביקות ושמחה הולכת ביחד, וכמ"ש הרה"ק ר' פנחס מקאריץ ז"ע (אמרי פנחס שער ו'): צריך להיות בשמחה, כי אפילו השי"ת אינו יכול לדבק לבצל מרה שחורה, וצדיקים אינם יכולים לדבק אצלו. וכפי שסיפר (אור הגנוז, תהלים ד"ה עבדו): פעם אחת ביקש הרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלזל שטוב ז"ע את הרה"ק ר' צבי מזידטשוב ז"ע שיוכיח מעט את בנו הרה"ק ר' זאב מזבארזי ז"ע, שיש לו מעט מרה שחורה. והלך אליו ודיבר עמו, בתוך הדברים אמר לו, עבדו את ה', ובמה, בשמחה, כי שמחה היא עבודה בפני עצמה, והרה"ק ר' מיכל

טעמי הפרשה

ואתה תחזה

ידיו וסידר חלק חושן משפט במקום הרביעי של ד' חלקי שו"ע, כי אילו היה מסדרו בחלק הראשון היו טועים וחושבים שבכל ד' חלקי שו"ע מצוה לפשר.

אבל לא כן הדבר כי בכל דיני השו"ע א"א לפשר, אין פשרות אין וויתורים, כי כל הדינים קשורים למצוות התורה, ובקיום המצוות אין מקום לפשרות, רק צריך לקייםם כאשר קבעו חז"ל והפוסקים בידת של תמוט, אבל חלק חושן משפט אשר הוא קובע הדינים שבין אדם לחבירו, עניני כספים, בזה יכול האדם לוותר ולהתפשר, אדרבה, מצוה להתפשר בכדי להמנע ממחלוקת.

אכן לאחר קבלת התורה מקומו הנכון לדינים בין אדם לחבירו, שחלוקים הם בענין הפשרה - זכר ימות עולם.

להיות מסודר

חלקת יהושע - ביאלא

בחור צעיר מחו"ל שבא לפניו בערב ראש השנה לבקש הדרכה בעבודת ה', אמר לו: כתיב 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם', ומתרגם ואלין דיניא די תסדר קדמיהון, ומרומוז כי עיקר הוא הסדר, להיות מסודר, וכאשר סדר היום של איש הישראלי הוא עפ"י התורה, זהו קיום התורה ע"כ.

קבלת פסק בי"ד

אמרי אמת - גור

מסופר שפעם בא לפני מרן ה"אמרי אמת" מגור ז"ע חסיד מאגשיו, והתאונן כי נזדמן לו לעמוד בדיון עם חברו, ולפני שהלך אל הדיינים ישב ולמד את כל הדינים בשו"ע, והתברר לו שהצדק עמו, אך הבי"ד פסקו להיפך, שחברו צודק וחיובו אותו. אמר לו רבינו זצ"ל עכשיו נתישב לי מאמר במדרש שהתקשיתי להבינו זה כמה, איתא במדרש פרשת משפטים (שמו"ר ל, א) שע"י המשפטים שנתת להם, הם עושים מריבה זה עם זה, ובאין לידי משפט והם עושין שלום. לכאורה, וכי ע"י המשפטים באו לידי מריבה. אמנם לפי דבריו הענין נהיר לאשורו, כי ע"י שנתן הקב"ה לישראל את המשפטים, לומד כל אחד את הדינים ובמוחו שהצדק עמו, כי אין אדם רואה חובה לעצמו, וממילא הם באים לידי מריבה, כיון שכל אחד במוחו בצדקתו, אעפ"כ הסוף הוא שבאים אל השופט ומקבלים הכרעתו ועושין שלום ביניהם - ראש גולת אריאל.

סדרין דגלגולא

דגל מחנה אפרים

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. איתא בזה"ק (משפטים צ"ד). אילין סדרין דגלגולא, עיין שם. והוא תמוה לכאורה הא בפסוק מפרש ואזיל דיני ממונות. אך שמעתי בענין הדין שאחד דן את חבירו לבית דין, ויודע בעצמו שבודאי הוא זכאי בדין, והתורה מחייבתו, אל יקשה לו הלא תורת אמת היא ודרכיה דרכי נועם, כי זהו אמיתות התורה ונועם דרכיה, כי בודאי מסתמא היה חייב בגלגול העבר לאיש הדין עמו וכעת חייבתו התורה לשלמו כדי לצאת ידי חובתו, וחבירו שלוקח עתה המעות במרמה הוא עתיד ליתן את הדין וכאלה רבים בעניני דינים.

זה יש לומר שרימוז הזה"ק, 'ואלה המשפטים' שהם דיני ממונות, אף על פי שמן הנראה הם נגד האמת לפעמים, אך דהאמת הוא אילין סדרין דגלגולא, והיינו הבורא הכל ובורא כל הנשמות הוא היודע איך היה בגלגולים הקודמים בין איש לחבירו, ככה יסובב המסבב, ומנהיג על פי התורה את עולמו בחסד וברחמים ובצדק ובמשפט אמת, לשפוט בין איש ובין רעהו ובין שורו וחמורו, וכל אשר לו כפי אשר יורה אלקים, ויש בזה פתח רחב.

מתי להתפשר

דברי יואל - סאטמאר

הנה הדבר פלא, קבלת התורה היא בפרשת יתרו, ומיד אחר פרשה זו מתחילה תורתנו הק' 'ואלה המשפטים' היינו דינים הנוגעים בין אדם לחבירו, דיני נזיקין, חבלות, שומרים כו'.

בהקדם דיש להקשות, מדוע סידר מרן הבית יוסף את ד' חלקי שולחן הטהור באופן שחלק 'חושן משפט' הוא לאחרונה הלא היה מהראוי לסדר את חלק 'חושן משפט' כראשון מארבעה חלקי השולחן ערוך, כי הרי כן הוא הסדר בתורתנו הקדושה, כי מיד אחר קבלת התורה פותח 'ואלה המשפטים'.

ומישיב, הנה הבית יוסף סידר כן בכוונה עמוקה, כי בשו"ע חשן משפט בתחילת הל' דיינים פוסק, מצוה לומר לבעלי דינים בתחילה הדין אתם רוצים או הפשרה וכו', וכל בית דין שעושה פשרה הרי זה משובח. וכן רמז בעל הטורים 'המשפטים' נוט' 'הדין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט'. ע"כ הבית יוסף שיכל את

טועמי המועד

נשים ופחות מנן כ' בתפלת מוסף

הנה דנו האחרונים אם נשים ופחות מנן כ' מחויבים בתפלת מוסף, מטעם שלא היו שוקלים השקלים:

בש"ת רע"א (מהדו"ק ס' ט' ד"ה ג) כתב וז"ל: דלכאורה נראה דנשים פטורות מתפלת מוסף, כיון דנשים לא היו שוקלות אין להם חלק בקרבנות ציבור, וכ"מ בתשובת בשמים ראש (סי' פט) ומסיק שם, ד"מ"מ כבר נהגו לחייב א"ע בכל המצות ולהתפלל, ע"כ.

כמה אחרונים כיוונו כאחד להקשות על חידושו של רע"א, דהא דעת החינוך (מצוה קה) שפחות מנן כ' אינו שוקל לקרבנות ציבור, ואם כן יש לתמוה האם לפי שיטת החינוך פחות מנן כ' פטור גם כן מתפלת מוסף. וכן הקשו, דלמ"ד בשקלים (פ"א מ"ד) שאין כהנים שוקלים, האם הם פטורים מתפלת מוסף.

שו"ת באר יצחק (או"ח סי' כ) האריך בזה וז"ל על דברי רע"א: לא נהירא לי, דא"כ תקשה לפי מאי דאיתא במנחות (כא:): דאמר ר' יהודה העיד בן בוכרי ביבנה כל כהן ששוקל אינו חוטא, כי עפ"י דין פטורים המה משקלים וכמו כן לויים כמש"כ השעה"מ (בפ"א מה' שקלים), וכן קטנים [הפחותים מנן כ'] כמבואר בשקלים (פ"א מ"ג וע' ברטנורה שם) דפטורים, אטו כהנים ולויים וקטנים פחותים מנן כ' יפטרו ממוסף, ואף דנימא דקטנים שאני דאתו לכלל חיובא, עכ"ז תקשה מכהנים ולויים, אע"כ מוכח דאין תפלת המוסף תלוי בשקלים כלל, א"כ אין שייך להקדים תפלת מנחה משום שב"כ, כי כן גם מוסף שב"כ ונשים חייבות, וכן מוכח מסתימת הפוסקים דנשים חייבות בתפלה ולא חלקו בין מוסף לשאר תפלות.

אמנם הצ"ח (רפ"ד דברכות) כתב דנשים פטורי מתפלת מוסף, לפי דהוי מ"ע שהזמן גרמא, אך חז"ל חייבו בתפלה לפי דרחמי ניהו כמבואר בברכות (כ'), א"כ מוסף דאינה רחמי (כמש"כ רבינו יונה) נשים פטורות דהוי ה"ג, ומנחה קודמת משום דיש לה שתי מעלות, א' דהוי שוה בכל, ב' דתדירה עכ"ל ע"ש. ולדבריו דבמנחה שב"כ חשוב מעלה, ובהצטרפו לתדיר יאלים כחו, א"כ איך פשטו בזבחים שם מריו"ח הנ"ל דתדיר לבדו עדיף ממקודש, וע"כ מוכח דאין שום חשיבות כלל לשהו בכל, ולפי מש"כ באמת להוכיח מריש יבמות דיש מעלה לשב"כ לדחות לאינו שב"כ, וכש"כ לקדם כנ"ל, ממילא מוכח מזבחים הנ"ל דנשים חייבות במוסף, דאל"כ איך פשטו מריו"ח הנ"ל לתדיר ומקודש, הא י"ל שאני התם דה"ל שב"כ וע"כ מוכח כנ"ל.

בש"ת בית יצחק (או"ח סי' ז' אות ב'): ג"כ כתב, דהגם דאין הנשים שוקלות, עם כל זה הן מתכפרות בהקרבת ציבור, דאם לא כן במה יתכפרו על טומאת מקדש וקדשיו וכו', ואם כן מטעם זה שפיר יש לנשים חיוב בתפלת מוסף.

בזכר יצחק (סוף סי' ב') כתב רא"י ליסוד זה של הבית יצחק הנ"ל, מותוס' זבחים (ד. ד"ה וישנן בציבור), שמבואר שם להדיא שאין לך אדם מישראל שאין לו חלק בקרבנות ציבור, ע"ש.

הקהלות יעקב (זבחים סי' ד') כתב ליישב את הקושיא של כהנים הנ"ל: דחלוק כהנים מנשים, דכהנים כל פטורים הוא רק מ'חובת מחצית השקל', שחובתה הוא ליתן תרומה בכל שנה בלי שייכות לדבר אם יש מעות בלשכה לקרבנות ציבור, אבל לו יצויר שלא יהיה מעות לקרבנות ציבור ודאי גם כהנים יהיו מחויבים לדאוג שיקריבו קרבנות ציבור, ומהאי טעמא גם כן מתחייבים בתפלת מוסף, משא"כ נשים מופקעים בעצם מלדאוג לקרבנות ציבור ואפילו אם לא יהיה כסף כלל להקריב קרבנות, נשים יפטרו מליתן מעות לכך, ולכן מופקעות נשים ממוסף לגמרי.

עי' שו"ת שואל ומשיב ת' ח"ב סי' נה, דעת תורה למהרש"ם או"ח סי' רפ"ו, עמודי אור סי' ז', ברכת כהן עה"ת.

הנה מנידון זו של חובת הנשים בתפלת המוסף, נסתעף הנידון גם לגבי אנשים פחותים מנן כ':

בש"ת שערי דעה (סי' י"ז) כתב לגבי דין פחות מנן כ' וז"ל: נ"ל דין חדש, דלכתחילה יש לזהר שלא להוריד בתפלת המוסף לפני התיבה פחות מנן עשרים אחרי אשר תפלת המוסף בודאי לא נתקנה אלא במקום קרבן מוסף, ומהאי טעמא נשים פטורות מזה, שלא היו חייבין בשקלי ציבור שממנו מוספין באין כמ"ש בשו"ת בשמים ראש ובתשו' הגאון רע"א ז"ל, וא"כ גם פחות מנן עשרים שלדעת הירושלמי בפ"א דשקלים דאף יותר מנן י"ג שנה כל שאינו בן כ' אין ממשכנין אותו, ועיין בתוס' יו"ט שם אפשר דה"נ אינו מוציא את הגדול יותר מנן עשרים שכבר נתחייב בשקלי ציבור, וצ"ע בזה.

עי' עוד בספר חינוך דחיי (סי' פח) דהאריך בזה, ומסיק: דאין לו לעבור לפני התיבה לתפלת המוסף כדי להוציא אחרים, ואם עבר אין מורידין אותו, כן נראה לצאת כל הדעות, ע"ש.

טעם זקנים

ורפא ירפא...

בס' חכמת הנפש להר"א מגרמיזא בעל הרוקח איתא: שמה שאחז"ל ורפא ירפא מכאן שנתנה רשות לרופא לרפאות היינו במכה חיצונית ר"ל. והר"ק ר' שלמה מקארלין ז"ע אמר בדרך צחות: ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם - ממה שהדאקטורים משחיתים...
שמע שלמה

המשך מעמ' א' (טעמי הלב) <<<
ז"ע בא באמצע הדיבורים ושמע זאת, ואמר: אזוי טייטשט מען אין הימל.

וביותר את השמירה הכי חזקה לישראל במחנה הקדושה, היא מדת השמחה, והיא השומר את נקודת מרכז האדם להיות שמור בבית גניו, וכמ"ש הרה"ק ר' משה לייב מסאטוב ז"ע בצאוותו: לכל אבר ברא הקב"ה שומר, כיסוי עפעפים לעין, תנוך לאוזן, ושפתיים לפה, והשמירה בשביל המחשבה שבמוח מדת השמחה.

ומי לנו יותר מדור השפל הזה אשר מדה זו מוכרחת מאד, להחזיק את האדם להיות מקושר לעולם החיוני, עולם היהדות, מבלי להיות נפגע מפגעי הזמן, רק להיות מבוסל כל צרכו באהבת ה' ויראתו, דבוק בחיי הרוחניים, והיצר הרע וחיילותו מארגן כל כוחותיו להשליך את האדם לתוך בוץ העצבות והיאוש, ואנו בשלנו - להגדיל ולרומם את חיות והשמחה, ובה נזכה לנצחו ולהשמידו כליל, וזהו ממעלותיו של האדם, כמ"ש ה'ישמח ישראל' (לשמחת תורה): עיקר שמחת מצוה היא להשליך ולשכוח בכל הדאגות והאנחות, ולשוש ולשמח בשמחת ד', ועבודה זו מה מאוד חשוב וספון בעיני ד', כי אין לו זאת אפילו מהמלאכים... וכן הוא לגבי עניני בין אדם למקום, כנעימת לשון קדשו של היסוד העבודה' במכתבו: ובפרט שינער את עצמו מעפר של עצלות ועצבות, ואפילו בעניני עולם הבא, כי עיקר עבודת ה' היא בשמחה ורוב תודה והודיה להשיות' עבד הנכנע לפני רבו ומשתחוה וכורע לפני אדונו, והשמח בחלקו בעבודת ה' זוכה לטעם גן עדן, כי לא נגרש אדם עד שכפה טובה.

וכמוכן - להגיע להיות בשמחה באמת היא על ידי תורתנו החביבה עלינו, כמ"ש ה'בעל התניא' (ליקוטי תורה פר' אחיו): כאשר ישכיל ויתבונן האדם בפשו, איך שעל ידי סלטול הלכות של תורה, תתרומם נפשו לעלות לאור אין סוף ברוך הוא ממש, ממילא יגיל וישמח בחוות ה', הוא אור אין סוף ב"ה מקור החיים, יותר מרוב כל, אפי' מחיי עוה"ב, גן עדן תחתון ועליון.

נסיים בדברי הגה"צ ר' יעקב מאיר שעכטער שליט"א: ואמנם מידת השמחה היא מעלה עליונה שאין למעלה ממנה, שעל ידה אפשר לנצח את המלחמה הגדולה עם היצר הבוער בקרבנו תמיד וחפץ לכלותינו. ועל כל אדם לשאוף להגיע אליה. אולם יתכן שכשנאבקים לזכות לשמחה דוקא, אזי נופלים לעצבות, כי כן הוא הטבע בדבר מחשבתי שכשמתאבקים עמו, אזי מתגבר כח הנגדי בדוקא. ולכן העצה היא, לא להלחם על השגת השמחה, אלא להשתדל לא להניח לעצבות להיכנס למוחו, ולהחליט שכמו שאסור לחשוב מחשבות של תאוה וכיוצא בזה, כך אסור לחשוב מחשבות של עצבות, כמו שאמרו (סנהדרין ק): לא תועיל דוואי בלבך [לא תכניס דאגה בלבך]. וכשהאדם פנוי מעצבות, אזי על כל דבר ישר שעושה בסור מרע ובעשה טוב בגשמיות וברוחניות - ממילא נבנית אצלו השמחה.

פעם חלה האריה מלך החיות, וכל חיות היער חיפשו רפואה עבורו, והנה נודע להם על עשב מסוים, שרק העשב הזה מסוגל להביא מרפא למחלת המלך. אך העשב הזה גדל בין נקיקי הסלע הצרים, שאף אחד לא היה מסוגל להוציאו משם. עד שבא הנחש והציע את עצמו להוציא את העשב הלזה ולהגישו למלך. נענה האריה ואמר: מי שרק יביא את העשב אקח אותו מידו, אך מהנחש לא אקח גם אם הדבר נצרך לבריאותי, משום שגם ברפואתו מעורב ארס...

טעמי השבת

שבת שקלים

אור פנין עלינו אדון נשא - וְשָׁקֵל אֶשָּׂא בְּבֵית נְכוֹן וְנִשָּׂא.

שבת זו ישנה מעלה מיוחדת מאד נשגבה, שהיא 'שבת שקלים' - הראשונה במחזור ה'ד' פרשיות, שהנה שבתות נעלות, והיוצרות שנתחברו ברוח הקודש, מעוררים הלבבות, מקיצים הנרדמים לקראת דודם.

עבודה נפלאה העריכו הצדיקים הק' בשבת זו, וראה נא מה שסיפר הגה"ק מגאלאנטא זצ"ל על רבו הגה"ק מאונסדארף זצ"ל: תקצר היריעה מהכיל לספר אף רק מקצת מעבודתו זו תפלה, לא לבד בימים המקודשים, מי יוכל לשכוח קול חוצב להבות אש קול שובר הלבבות בהתחננו בפרשת שקלים תפלת 'אור פנין עלינו אדון נשא', כי כל שומעו נפשו יצא בהשתוקקות נפלא לכסוף מתי יבא ויראה פני אלקים - וכתוב בספר מדרש פנחס שאמר הרה"ק ז"ל שכלתה נפשו להגיע לפרשיות הללו שאז יכולין לראות עצמינו עם הבורא ית"ש, כן בדוגמת זה היינו משתוקקים ונכספים מתי נשמע תפלת רבינו ז"ל בד' פרשיות כאשר התחנן בלב עמוק 'ובצדק הגה ערך כי תשא ענגנו בנופש וכו' ותטיב לנו בטובך'...

מאד הגדילו רבותינו הק' את הפלגת מעלת שבת זו, כפי שכתב החי' הרי"ם: שבת זה, שבת שקלים, הוא יקר מאד, שהטיפת חיים שנותנים להאדם ברה"ה י"כ וסוכות בעור בקרבו, ובחדשים אלו הוא מוציא מנח אל הפועל, שאדר וניסן הם ענין אחד עם אלול ותשרי, רק באדר וניסן הוא בשמחה, ואלול ותשרי הוא באימה וביראה. עוד כתב: כמה התעוררות יש להאדם בזמן זה אף שנאמר שבזמן בית המקדש היו מקורבים אל המצוות יותר, ובאמת הוא ההיפוך שאצלם היה רגילות

ליתן בכל שנה, אבל בזמן הזה כפי מה שיש געגועים לאדם אחר המצוה, כ"כ הוא נמשך, לכך יש בזמן הזה התעוררות מחמת געגועים. ובסוגלת השבת במעלות העבודה כתב בס' 'חשבה לטובה' - אלכסנדר: השבת הזה יש לו סגולה, שנוכל ליקח ממנו משקל, לשקול רצון ודעת להיות במדה ובאופן הצדק, כאמור (איוב כח, כה) לעשות לרוח משקל, ורוח הוא הרצון. באחד באדר משמיעין על השקלים, רק באופן שיהיה נקי וזך כראוי, וזה ועל הכלאים, שלא יהיה בו תערובות. וכן כתב ב'דעת משה' - קאזניץ: לכן נקרא 'שבת שקלים', על שם המשקל, היינו שישקול מעשיו והיה ממארי דחושבנא בכל יום, וחייב עם קונוה לתקן כל מעשיו להטיבם באחריתם, וממילא יושפע עלינו שפע שקלים מזהב וכסף ונחושת.

באחד באדר משמיעין על השקלים, כתב ה'תפארת שמואל' - אלכסנדר בענין המחצית השקל: אר"ל גלוי וידוע לפני מי שאמר והי' העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל לפיכך הקדים שקליהם לשקליו והיינו דתנן בא' באדר משמיעין על השקלים, ולכא' הלא אז הי' הביהמ"ק חרב ואיך היתה זכות נתינת השקלים:

אולי י"ל עפ"מש"כ בסה"ק על גודל מעלתן של ישראל לפני ד' ית', כי הנה כל האומות כשנצרכים לישועה עם אחד נגד חבירו הנה מבקר פנקסיהם אם יש בהם איזה זכות ראויים להוושע, ובאם לא ימצא להם זכות אין להם תשועה, משא"כ כשישראל צריכים לישועה הגם שח"ו אין בידם זכות שיזכו להנס הנה תעמוד להם זכות המצות שעתידין לעשות אחר הישועה כי למודים הם בכך, וכמו שהי' בריאת העולם

שעדיון לא היו ישראל במציאות שיפרחו מצות ומעש"ט ואעפ"כ עלתה במחשבתו ית"ש מה שעתידין ישראל להפריח מצות ומעש"ט והיא שעמדה להתעוררות בריאת עולם וכמו שאז"ל בראשית ברא בשביל ישראל שנק' ראשית, וכמו"כ ביצ"מ נאמר ג"כ שמשרבע"ה שאל באיזה זכות והשיב לו השי"ת בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה.

והוא איפשר הפי' ג"כ בדחז"ל הקדים שקליהם, שהקב"ה הקדים זכותן שעתידין לשקול שקלים בזמן שביהמ"ק יהי' קיים לכפר גם עתה על שקליו, כי מלפנים אותה גלית כן שצופה על העתיד שעתידין לעשות אחר הישועה, וז"ש חז"ל והיינו דתנן בא' באדר משמיעין על השקלים, מאי משמיעין מכריזין, רצ"ל שהקב"ה מכריז בשמים ממעל, הזכות והמצות ורגשת אהבה במצות שקלים שעתידין לעשות, וכן תמיד גם היום שנצרכים לישועה מבקשים אנחנו שירחם ד' עלינו בישועה קרובה בזכות המצות שעתידין אנחנו לעשות כשיניח ד' אותנו מכל אויבנו, וזשי"א אור פנין עלינו אדון נשא בזכות וְשָׁקֵל אֶשָּׂא בְּבֵית נְכוֹן וְנִשָּׂא זכות השקלים שעתידין לתת בביהמ"ק שיבנה במהרה בימינו.

וזה לשון קדשו של ה'אמרי אמת' בעניני 'שבת שקלים': מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל, בשם החידושי הרי"מ ז"ל 'כסף' לשון רצון, ו'גרה' לשון המשכה, איתא משמיעין על השקלים ועל הכלאים, היינו שצריכים לעשות לשקלים שהם נדיבות אהבה מנעל שלא יתפשטו למקום שאין צריכין, והוא ועל הכלאים, איתא בגמרא ברכות, איזוהי פרשה קטנה שכל גופי תורה תלויין בה, בכל דרכין דעהו והוא יישר ארחותיך וכו' אפילו לדבר עבירה, אפילו מי שהוא עקום אורחותיו מתיישרים, אפילו כשאדם עושה פעם חטא אם הוא מקבל עליו

עול מלכות שמים מתקיים בו מה שכתוב לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו. איתא במדרש, שכל מקום שאתה הולך קיטון אחד עשה לי שאדור אצלכם, 'שקל' הוא ר"ת 'שכך קומך לכתך', וזה הוא שקל הקודש לקיים בכל דרכיך דעהו ובכל מקום שאתה הולך וכו', במדרש, יש הבטחה גדולה שכשקוראין פרשת שקלים זוקף משה רבינו ע"ה ראשן של ישראל, מבהמיות ארציות וגשמיות נזקף ראשן של ישראל כמו מלאכים, לכל אחד מישראל יש שורש בשמים וזהו דכתיב ואולך אתכם קוממיות ואיתא כשתי קומות, בשם החידושי הרי"מ ז"ל 'מחצית השקל' היינו להרים גם החלק שלמטה.

ובס' פאר יוסף [ספינקא] מסופר: סיפר לי הרה"ח מוה"ר מאיר כהנא ז"ל מדראגמירעשט, כי הוא ואחיו ר' זאנוויל ע"ה באו פעם ראשונה לספינקא [להרה"ק האמרי יוסף ז"ע] בשבת שקלים של שנת תרמ"ג, והנה אצל ר' מאיר הני"ל היתה אשתו חולנית וגם היתה חשוכה בנים, וביקש ממנו רבינו זצ"ל מאה זהובים ואז תיוושע אשתו, וכן היה כי נתן לו מאה זהובים, ואשתו נחלמה ונרפאה, וגם נפקדה בזש"ק, וגם לאחיו היה בניו חולים ולא הזכירם לפני רבינו, ובליל שבת כשהעמיד יין האחיל לו רבינו, שלבניו יהי' רפואה שלימה, וכן היה, ואמר להם רבינו אז, שבשבת שקלים יכולים להתפלל על כל התפלות של כל השנה שיתקבלו, כי תפלות כנגד תמידים תיקנו, והתמידים באו מן כספי השקלים.

יה"ר שנזכה כבר לה'אור הפנים' של הארת השכינה בבנין הבית על מכונו, ולקיים מצוות 'מחצית השקל' בפועל, בה'שקל' השלם - תכלית השלימות, וירם משה רבינו את ראשם של ישראל לניצחית לקיים מה שנאמר - כי תשא את ראש בני ישראל....

משפטים - פרשת הפרנסה

טעמי הפרנסה

פרשת משפטים מיוחדת מאד להעוסקים בפרנסה, אשר ריבוי של הלכות ודינים בענינים אלו נאמרים בה, והתמוה נפלאה מאד, הרי בסוף פרשת יתרו נאמר המעמד דמתן תורה, ולבסוף פר' משפטים שוב עוסק בזה, וא"כ אמאי הפסיק הענין בעסק הפרנסה.

הנה קושיא זו מקשה הרה"ק ר' ישראל ממאדזיץ ז"ע, וזה לשונו (דברי

ישראל, בפסוק ואל משה אמר עלה וכו'): לכאורה הנה צריך להבין הענין אשר הפסיק עם פרשת המשפטים באמצע ענין מתן תורה. ובמדרש הרגיש מה שהפסיק עם מתן תורה באמצע המשפטים, וז"ל ד"א ואלה המשפטים, מה כתיב למעלה ושפטו את העם ואמר כאן ואלה המשפטים והדברות באמצע ע"ש לדרכו.

ובדרך רמז י"ל כך, כי פרשת משפטים היא עסק הפרנסה, כי כל הפרשה מדבר מעסק המשא ומתן והלואה ועניני מקח וממכר ושאר עניני מו"מ המבואר בפרשה, וידוע אם אין תורה אין קמח וא"א קמח אין תורה, ויפה תורה עם דרך ארץ. **זה שפרשת משפטים היינו פרנסה התורה לפני ולאחרי, שא"א תורה אין קמח, והמתן**

תורה, המשפטים היינו הפרנס לפני ולאחרי, שאם אין קמח אין תורה.

כמה מתוקה היא התורה אשר מלוות את האדם גם בתוך ההמולה של השוק, ונותנת טעם בחיים, להיות כל מסחר ועסק תלוייה חבין בעסק התורה, לקיים דיניה בכל טעיפיה, להוביל את מטרת הבריאה אל תכליתה.

